

ROVANIEMEN KAUPUNKI

Konserniohje

Sisältö

1.	Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus	3
2.	Soveltamisala.....	3
3.	Kaupungin konsernijohto ja toimielinten toimivallanjako.....	3
	3.1. . Kaupunginvaltuusto.....	4
	3.2 Kaupunginhallitus	4
	3.3 Lautakunnat ja jaostot	5
	3.4 Kaupunginjohtaja	5
4.	Konserniraportointi.....	5
5.	Keskittetyt konsernitoiminnot	6
	5.1 Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet	6
	5.2 Rahoitusta, lainoja, sijoituksia ja takauksen antamista koskevat ohjeet	6
	5.3 Henkilöstöpolitiikka	7
	5.4. Muut keskittetyt toiminnot	7
6.	Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta	7
7.	Tilintarkastus	8
8.	Tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen neuvotteluelvoitteet	8
9.	Tiedottaminen konsernia koskevista asioista.....	9

1. Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus

Kunnan konserniohjeella annetaan tarvittavat ohjeet ja määräykset, joilla yhdenmukaisesti menettelytapoja sekä tehostetaan kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan kokonaisuuteen huomioon ottaen.

Konsernijohto organisoii konsernijohtamisen ja -valvonnan konserniohjeen sisältämien määräysten mukaisesti sekä seuraa ja arvioi niiden noudattamista ja riittävyttä.

Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohjeen tavoitteena on edistää konsernin tavoitteiden saavuttamista, omistajapoliittisten linjausten toteutumista ja turvaamaan kaupungin etua omistajana.

Lisäksi sen tavoitteena on yhtenäistää konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja siten varmistaa riittävää avoimuutta ja tiedonkulkua, tulostietojen oikeellisuutta, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyttä ja toimivuutta, riskienhallintaa sekä hyvää laskenta- ja kirjanpitokäytäntöä.

Yhtiön hallituksen tulee hyväksyä konserniohje ja sitoutua noudattamaan sitä omassa toiminnassaan ja valmistellessaan asioita yhtiökokoukselle. Ohjetta noudatetaan ottaen huomioon mitä konserniohjeen kohdassa 2 on soveltamisalasta määrätty.

Konserniohjeet sitovat oikeudellisesti tytäryhteisöjen toimielimiä, kun tytäryhteisön toimivaltainen elin, yleensä hallitus, on hyväksynyt ohjeet yhteisöä sitovaksi. Tällöinkin yhteisöjen toimielinten, toimielinten jäsenten sekä toimitusjohtajan velvoitteet ja vastuut määräytyvät kyseistä yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaan. Tytäryhteisöjen johto toimii kuitenkin konsernin emoyhteisön eli kunnan luottamuksen varassa.

Ohje täydentää Rovaniemen kaupungin hallintosääntöä sekä toimintaohjeita.

2. Soveltamisala

Rovaniemen kaupunkikonserniin kuuluvat kaupungin yhtiöt ja niiden tytäryhtiöt sekä tytäryhteisöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kuntakonsernissa hyväksytyt konserniohjeet noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Luettelo kaupunkikonserniin kuuluvista yhtiöistä ja yhteisöistä on tämän ohjeen liitteenä.

3. Kaupungin konsernijohto ja toimielinten toimivallanjako

Rovaniemen kaupungin konsernijohtolla tarkoitetaan kaupunginhallitusta, kaupunginjohtajaa ja kehitysjohtajaa (hallintosääntö). Toimiva konsernin johtamisjärjestelmä perustuu hyvään hallinto- ja johtamistapaan.

Konserniyhteisön tulee laatia lainsäädännön mukaisia toimivaltasuhteita ja konserniohjetta täydentävät ohjeet hyvästä hallinto- ja johtamistavasta (corporate governance). Ohjeissa määritetään omistajan ja yhteisön väliset sekä yhteisön sisällä noudatettavat hyvän hallinnon periaatteet. Osakeyhtiössä ohjeiden pääasiallisena kohteena ovat yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja.

3.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto on Rovaniemen kaupunkikonsernin toiminnan ylin ohjaaja, joka päättää konserniohjauksen periaatteista ja

1. Päättää kaupunkikonsernin tavoitteet ja hyväksyy kaupunkistrategian
2. Päättää kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden ja yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista
3. Päättää konserniohjeet ja omistajapoliittiset linjaukset
4. Päättää kaupungin liikelaitosten ja kaupungin tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen perustamisesta ja niiden myynnin ja lopettamisen periaatteista
5. Päättää kaupungin takauksien ja vakuuksien antamisesta.
6. Päättää otto- ja antolainojen valtuuksista

3.2. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus antaa konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyvät ohjeet ja määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Kaupunginhallitus nimeää kaupungin edustajat yhtiökokouksiin tai vastaaviin toimieliimiin sekä ohjeistaa ja informoi konserniohjeista.

Konserniyhteisön hallituksen jäsenillä tulee olla yhteisön toiminnan luonteen ja laajuuden edellyttämä asiantuntemus ja riippumattomuus. Jäseniltä edellytetään toimialaan ja sen liiketoimintaan perehtymistä ja osaamista. Puheenjohtajilta edellytetään hallitustyöskentelyn koulutuksen suorittamista. Puheenjohtajan tulee hallita mm. hyvä hallintotapa, hallituksen ja hallitustyön organisointi, strategiatyö ja yrityksen tai yhteisön talouden suunnittelu, seuranta ja ohjaus.

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa ohjeet:

1. Kaupunkia yhtiöissä ja yhteisöissä edustaville henkilöille kuntalain 23 §:n mukaisesti kannan ottamiseksi konserniyhteisöjen yhtiö- tai vuosikokouksissa sekä kuntayhtymien yhtymäkokouksissa tai valtuustossa käsiteltävänä oleviin asioihin.
2. Konserniyhteisön hallituksessa toimiville kaupungin edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista.
3. Konserniyhteisöille niiden osallistumisesta Rovaniemen kaupunkikonsernin keskitettyyn sijoitus- ja rahoitustoimintaan.
4. Rovaniemen kaupunkikonsernissa sovellettavan hyvän hallintotavan ja riskienhallintapolitiikan ja – menettelyiden noudattamisesta.
5. Konserniyhteisöjen raportointivelvoitteista ja menettelyistä sekä antaa konsernitilin-

päätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konserniyhteisöjen toiminnasta ja taloudesta.

6. Kaupungin edustajan nimeämisestä konserniyhteisöjen hallintoelimiin.
7. Tilintarkastajan nimeämisestä. Tilintarkastajista yhden tulee olla, ellei erityisestä syystä muuta johdu, saman tilintarkastusyhtiön nimeämä, minkä valtuusto on valinnut kaupungin tilintarkastajaksi toimikaudekseen.

Kaupunginhallituksen tulee osavuosikatsauksen yhteydessä saattaa valtuuston tietoon konserniraportti.

3.3. Lautakunnat ja jaostot

Lautakunnat vastaavat erityistoimialaansa kuuluvien tehtävien osalta tytäryhtiöiden ja yhteisöjen toiminnan seurannasta, tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia yhtiöiden ja yhteisöjen johdolle ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle.

Tarkastuslautakunnalla on kaupungin omistajavallan nojalla oikeus tutustua konserniyhteisöihin ja saada tietoja niiden toiminnasta ja tilinpäätöksistä arvioidakseen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

3.4. Kaupunginjohtaja

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupunkikonsernia ja päättää kaupunkikonsernin johtoryhmästä ja sen työstä.

Kaupunginjohtajalla on oikeus tarvittaessa sisäisen tarkastuksen järjestämiseen kaupungin tytäryhteisöissä. Yhtiöt ja yhteisöt ovat velvollisia antamaan selvitystoimituksen edellyttämät tiedot.

Kaupunginjohtaja voi määrätä muulle viranhaltijalle kutakin konserniyhteisöä erikseen koskevan valvonta- ja seurantavastuun. Tehtävänä on valvoa yhteisön päätöksentekoa ja toimintaa sekä valmistella yhteisöä koskevat asiat kaupunginhallitukselle. Kaupunginjohtajalla tai hänen määräämällään henkilöllä on oikeus osallistua kaupungin määräysvallassa olevan tytäryhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen kokouksiin.

Kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä henkilöt raportoivat kaupunginhallitukselle konserniyhteisöjen toiminnasta ja tuloksesta vähintään kerran vuodessa ennen varsinaista yhtiökokousta ja aina kun yhteisön toimintaan liittyy merkittäviä muutoksia.

4. Konserniraportointi

Rovaniemen kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön tai yhteisön tulee toimittaa Rovaniemen konsernijohdolle:

- toimintasuunnitelmat ja talousarviot
- tilinpäätökset, tilintarkastuskertomukset ja välitilinpäätökset
- sekä pyydettyä kokousten esityslistat ja pöytäkirjat
- yhteisön toiminnan ja tuloksen seurantaraportit
- keskeiset tiedot yhteisön taloudesta ja investointien suunnittelusta
- toiminnan, talouden ja investointien toteutumisaraportit kaupunginhallituksen antamien raportointiohjeiden mukaisesti siten, että ne n käytettävissä valtuustolle annettavissa osavuosikatsauksissa.

Konserniyhteisön on annettava konsernitilinpäätöstä ja valtuuston osavuositarkastusta varten eri lakien ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden mukaiset tiedot Rovaniemen kaupungin konsernijohtolle sen pyytämässä muodossa ja sen antaman aikataulun mukaisesti. Samalla tavalla tulee antaa riittävät tiedot konsernin talousarviota ja – suunnitelmaa laadittaessa. Lisäksi on annettava muutkin konsernijohtoon pyytämät talouteen ja toimintaan liittyvät tiedot.

5. Keskitetyt konsernitoiminnot

Keskitettyjen palveluiden kilpailukykyisellä ja laadukkaalla järjestämisellä voidaan säästää konsernille huomattavia toiminnallisia ja taloudellisia etuja sekä hallita riskejä.

Konsernin sisäisiä palveluja ovat esimerkiksi rahoitus- ja sijoitustoiminta, maksuliikenteen hoito, hankinnat, vakuuttaminen, talous- henkilöstö- ja tietohallinto. Konserniyhteisön on aina ennen muita vaihtoehtoja selvitettävä perusteellisesti sisäisten keskitettyjen konsernipalveluiden käyttö. Muiden kuin sisäisten palveluiden käyttö voidaan tehdä vain konsernijohtoon päätöksellä.

5.1. Hankintoja ja omaisuuden luovutuksia koskevat ohjeet

Kaupunkikonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi kaupungin hankintaohjetta ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeita. Kaupungin omistaman yhtiön tulee kilpailuttaa hankintansa ja osallistua yhteishankintoihin kaupunginhallituksen päättämällä tavalla.

Kaupunkikonsernin hankinnat ja omaisuuden luovutus on suoritettava hyvää hallintotapaa noudattaen. Hankintojen yhteydessä ei saa antaa eikä ottaa vastaan lahjoja, palvelusuorituksia tai muita palveluksia toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa suorittaa kaupungin hankintojen yhteydessä eikä käyttää kaupungin hankintasopimuksia omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon.

5.2. Rahoitusta, lainoja, sijoituksia ja takauksen antamista koskevat ohjeet

Kaupunkikonsernissa on käytössä konsernitili. Konserniyhteisöjen tulee neuvotella konsernijohtoon kanssa lainanottoon ja sijoituksiin liittyvissä kysymyksissä.

Yhteisön, jolle takaus tai vakuus annetaan, tulee tuottaa kunnallisia palveluja tai edistää muutoin kaupungin tai konserniyhteisön toimialaan kuuluvia tehtäviä. Kaupunki perii takauksesta provision. Takauksen myöntämisen edellytyksenä on, että kaupungin antamalle takaukselle kaupunginhallituksen hyväksymät riittävät vastavakuudet.

Rovaniemen kaupunkikonsernissa on soveltuvin osin käytössä konsernin sisäinen pankki, josta vastaa kaupungin rahoitusyksikkö kaupunginvaltuuston ja – hallituksen päätöksen mukaisesti. Lainanotossa tytäryhteisön on hyödynnettävä kaupungin keskitettyä rahoitusasiantuntemusta. Kaupunki voi hankkia vieraanpääoman rahoitusta rahoitusmarkkinoilta ja valtuuston päättämällä tavalla kaupunki voi myöntää antolainoja tytäryhteisölle. Tytäryhteisön rahoitusta voidaan järjestää myös emokaupungin tekemillä pääomasijoituksilla.

5.3 Henkilöstöpolitiikka

Kaupunkikonsernissa noudatetaan kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita ja tavoitteita. Toimitusjohtajan valinnassa on kuultava konsernijohtoa. Toimitusjohtajan kanssa tehdään kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka yhtiön hallitus hyväksyy. Koulutus- ja henkilöstöpalvelujen järjestämisessä tehdään yhteistyötä.

Tytäryhtiön tulee olla aina ns. järjestäytynyt yhtiö, mikäli yhtiössä on palkallista henkilöstöä. Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa.

Tytäryhteisön palkkaus ja palkitseminen sekä muiden henkilöstöetujen tulee olla kaupungissa noudatettavien yleisten periaatteiden mukaista. Toimintakertomuksessa on raportoitava toimitusjohtajalle maksettu kokonaispalkka eri palkanosineen sekä henkilöstölle maksetut palkitsemisjärjestelmien mukaiset palkkiot ja palkitsemisjärjestelmän kuvaus.

Kaupungin konsernijohtolle on toimitettava voimassaoleva toimitusjohtajasopimus sekä yhtiön palkitsemisjärjestelmän kuvaus.

5.4. Muut keskitetyt toiminnot

Tytäryhteisöjen on käytettävä myös muita kaupungin järjestämiä keskitettyjä toimintoja, kuten työterveys, talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut ja tietotekniikka. Tytäryhteisölle voidaan antaa oikeus käyttää muualta hankittuja palveluja mikäli konsernin kokonaisedun kannalta se tarkoituksen mukaista tai kaupungin keskitetty palvelun tuottaja ei pysty yhteisön edellyttämiä tarpeellisia palveluita kaikilta osin tuottamaan.

Kaupunkikonsernin toiminnoissa käytetään ensisijaisesti kaupungin tarjoamia vapaita tiloja tai Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n tarjoamia tiloja.

6. Kuntakonsernin tarkastus ja valvonta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen noudattamisen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seuranta.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Valtuusto hyväksyy talousarviossa tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tytäryhteisöjen toiminnan taloudellista tulosta seurataan ja arvioidaan vähintään valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisilla tunnusluvuilla.

Kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioimiseksi konsernissa on järjestetty sisäinen tarkastus. Sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa annetaan määräykset, joita sovelletaan myös konserniyhteisöihin kohdistuvassa sisäisessä tarkastuksessa.

Kunnan tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntakonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä huolehtiminen. Tämä tarkoittaa kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamiseen liittyvän tarjouksen pyytämistä, tarjousvertailun tekemistä ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä. Tilintarkastajan valinnasta päättää kuitenkin ao. tytäryhteisön toimielin esimerkiksi osakeyhtiössä yhtiökokous. Mikäli kunnan kokonaan omistaman tytäryhtiön yhtiöjärjestys poikkeaa konserniohjeen määräyksistä, tulee yhtiöjärjestystä muuttaa vastaamaan konserniohjeen määräyksiä.

Konserniyhtiöt raportoivat konsernijohtoon ohjeistaman raportointimallin mukaisesti esimerkiksi neljännesvuosittain asetettujen tavoitteiden toteutumisen, toiminnan tulokellisuudesta ja taloudellisen aseman kehityksestä sekä toiminnan kestävyyyteen ja omaisuuden arvon kehittymiseen olennaisesti vaikuttavista tekijöistä.

7. Tilintarkastus

Valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten kaupungille ja tytäryhteisöille tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTTYyhteisö)

8. Tytäryhtiöiden ja -yhteisöjen neuvotteluelvoitteet

Yhtiön tai yhteisön johtajan on neuvoteltava kaupungin konsernijohtoon kanssa ja hankittava kaupungin kanta seuraavista toimenpiteistä:

1. Tytäryhteisön perustaminen tai hankinta
2. Yhtiön tai yhteisön toimintaan nähden merkittävät investoinnit
3. Muuhun kuin yhtiön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen. Vastaavasti menetellään muiden yhteisöjen osalta.
4. Periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset, merkittävät liiketoimintakaupat ja muut toiminnan laajakantoiset muutokset.
5. Merkittävien investointi- ja muiden päätösten yhteydessä tehdään kuntakonsernin näkökulmasta koordinoitu vaikutusten ja riskien arviointi.

KUNTAYHTYMÄT JA OMISTAJAOHJAUS

Kuntayhtymän perussopimuksessa jäsenkunnat sopivat sen tehtävistä, päätöksenteon perusteista, jäsenkuntien osuudesta varoihin ja velkoihin sekä taloudesta (Kuntalaki 56 §).

Kuntayhtymien tulee raportoida toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta konsernijohdon edellyttämällä tavalla kaupunginvaltuustolle annettavan osavuosikatsausten yhteydessä.

Kuntayhtymän johtajan on neuvoteltava kaupungin konsernijohdon kanssa seuraavista toimenpiteistä:

1. Tytäryhteisön perustaminen tai hankinta
2. Kuntayhtymän toimintaan nähden merkittävät investoinnit
3. Merkittävistä kuntayhtymän omaisuuteen kohdistuvista myynneistä tai muista toimenpiteistä.

9. Tiedottaminen konsernia koskevista asioista

Yhtiöitä tai yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa toimitusjohtaja/johtaja sekä kaupungissa kaupunginjohtaja. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa on huomioitava kaupungin yleiset tiedotusta koskevat ohjeet ja periaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Tytäryhtiöiden omistusosuudet**OMISTUSOSUUS (%) v. 2015****TYTÄRYHTEISÖT:**

Kiinteistö Oy Hallankaikko	100,00
Kiinteistö Oy Rovaniemen Poropeukalo	100,00
Rovaniemen Energia ja Vesi Oy	100,00
Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy	100,00
Asunto Oy Rakan Veteraanit	59,00
Napapiirin Residuum Oy	90,04
Rovaniemen Kehitys Oy	90,10
As Oy Viirinkankaantie 2-4	77,30
Kiinteistö Oy Monitoritalo	66,33
Rovaniemen Klubikiinteistö Oy	52,46
Kiinteistö Oy Lappi Areena	71,69

KUNTAYHTYMÄT

Rovaniemen koulutuskuntayhtymä	65,61
Lapin sairaanhoitopiirin ky	53,28
Ounastähti kehittämiskuntayhtymä	42,33
Lapin liitto ky	29,89
Kolpeneen Palvelukeskuksen ky	17,69

OSAKKUUSYHTEISÖT

LapIT Oy	33,75
Rovakaira Oy	39,85
Kiinteistö Oy Saarenhelmi	36,80
Arktikum Palvelu Oy	33,33
Kiinteistö Oy Liike-Jaako	32,10
Rovaniemen Pohjanpuustikon autotalo Oy	26,89
Kiinteistö Oy Liisankumpu	33,30
Lapin ammattikorkeakoulu Oy	44,00

YHTEISYHTEISÖT

Kiinteistö Oy Arctic Centre	50,00
-----------------------------	-------

YHDISTYKSET JA SÄÄTIÖT

Lapin alueteatteriyhdistys ry	(määräysvalta)
Rovaniemen kylien kehittämissätiö	(määräysvalta)
Rovaniemen monitoimikeskussätiö	(määräysvalta)